

כבר הזכרנו במשנה הקודמת, שאין מניחין לכהן הגדול לישן בליל יום הכפורים, כדי שלא יבא לידי קרי, ויפסל מלעבוד ביום הכפורים.

ולכן, אם היה הכהן הגדול חכם בעצמו, היה דורש בדבר הלכה כל הלילה.

ואם לאו [שלא היה יודע לדרוש בעצמו], היו תלמידי חכמים דורשים לפניו, להעסיקו בדבר הלכה, שלא יישן.

וכן אם היה הוא עצמו רגיל לקרות בכתבי הקודש, היה קורא בעצמו.

ואם לאו, היו אחרים קורין לפניו: בספר איוב, ובספר עזרא וכן בספר דברי הימים.

זכריה בן קבוטל אומר: פעמים הרבה קריתי לפניו בספר דניאל, והטעם שנבחרו ספרים אלו מתוך כתבי הקודש, לפי שהם דברים המושכים את הלב, כדי שלא תחטפנו שינה.

גמרא:

תנא: מה ששנינו שהעלוהו הזקנים לעליית יט-א בית אבטינס, הוא כדי ללמדו דיני הפינה של קטורת. (54)

אמר רב פפא: שתי לשכות היו לו לכהן

ועירוב סממניה. ושם היו מלמדים אותו דיני חפינת הקטורת, וכמו שיתבאר בגמרא.

ובשעה שמסרוהו, השביעוהו זקני בית דין [כפי שיבואר], ונפטרו ממנו, והלכו להם.

שבועה זו נהוגה היתה בימי בית שני, לאחר שנתרבו הצדוקים שלא האמינו בקבלת חז"ל, ופירשו את דברי התורה שבכתב שלא כהלכה. והיו אומרים שהקטורת אשר נכנס עמה הכהן הגדול לקודש הקדשים, דינה להניחה על האש מבחוץ, קודם שנכנס, ואח"כ להכנס ולהניחה בפנים.

ולפי שהיה מקום לחשוש בכהנים הגדולים שבימי בית שני, שמתלמידי הצדוקים הם, לכן היו משביעים אותם בערב יום הכפורים, שיעשו כהלכה ולא ישנו ממה שהורו להם זקני בית דין.

וכך אמרו לו: אישי [אדוני] כהן גדול! אנו, שלוחי בית דין להשביעך. ואתה שלוחנו ושליח בית דין.

משביעין אנו עליך, במי ששכן שמו בבית הזה — שלא תשנה דבר בעבודה מכל מה שאמרנו לך.

לאחר מכן היה הוא פורש מהם ובוכה על שנחשד כצדוקי.

ואף הם היו פורשין ממנו ובוכין, שמא כשר הוא, ובחנם חשדוהו.

מאיר והובא בפתחי תשובה.

54. מפירוש רש"י במשנה עולה, שחפינה זו שלמדוהו שם, חפינה שניה היא, המפורשת לקמן מז' ב, שלאחר שהיה הכהן הגדול ממלא

מלא חפניו מן הקטורת, מתוך כף מלאה קטורת שהביאו לו, היה מניח את הקטורת בתוך כף, ומכניסה לבית קדשי הקדשים בידו השמאלית, כשבידו הימנית הוא אוחז במחתה מלאה גחלים. ובפנים, לאחר שמניח את הגחלים על הרצפה,

הגדול לשמוש, באותם שבעת ימי הפרישה קודם יום הכפורים.

אחת שהיה דר שם, והיא הנזכרת במשנה בשם לשכת פרהדרין, ואחת, לשכת בית אכטינס ששם היו מלמדין אותו תפינת הקטורת.

האחת היתה בצפון העזרה, ואחת בדרום העזרה.

ומפרשין: אחת מהן בצפון, מפורש כן במשנה במסכת מדות.

דתנן: שיש לשכות היו בעזרה שלש מהן היו בצד צפון, ושלוש היו בצד דרום.

אותן שבדרום הן: לשכת המלח ולשכת הפרוה ולשכת המדיחין.

לשכת המלח היתה משמשת ששם היו נותנין את המלח להצניעו, ליטול ממנו כדי למלוח את הקרבן.

ושמושה של לשכת הפרוה היה, ששם היו הכהנים מולחין את עורות הקדשים שזכו בהן. (55)

ועל גגה של לשכה זו היתה בית טבילה לטבילת הכהן הגדול ביום הכפורים, שהיה טובל בכל פעם שהחליף את בגדיו מבגדי זהב לבגדי לבן וכן להיפך.

ולשכת המדיחין קרויה כן לפי ששם היו מדיחין את קרבי הקדשים, לפני הקטרתם למזבח.

ומשם היתה מסיבה [טור עגול של מדרגות] עולה לעלות דרכה לגג בית הפרוה.

ושלוש הלשכות שבצפון הן: לשכת העין ולשכת הגולה ולשכת הגזית.

על לשכת העין אמר רבי אליעזר בן יעקב: שכחתי למה היתה משמשת.

אבא שאול אומר: לשכה זו ללשכת הכהן הגדול היתה משמשת.

והיא היתה אחורי שתיהן, אחרי לשכת הגולה ולשכת הגזית.

וגובה גג שלשתן — שוה.

הברייתא שיש קושי בדקדוק דיניה, שלכן הוצרכו ללמדו, ואין הלכה כן, על פי המפורש במנחות י"א א ש"מלא חפניו" הוא כדחפני אינשי, ושאינה עבודה קשה. לחם משנה ושיח יצחק.

55. ושמה ניתן לה על שם אדם אחד ששמו "פרוה", יש אומרים שהוא בנאה, ויש מפרשים שהיה מכשף אחד שעשה מחילות כדי לראות את עבודת הכהן הגדול ביום הכפורים, ומצאוהו באותה לשכה והרגוהו, וכן היה שמו. והר"ש

היה מערה [מעביר] את הקטורת שבכף לתוך חפניו, ולשם כך הוצרך לאחוז בראש הכף — בשיניו או בבית השחי — ולהעביר את הקטורת כולה לתוך חפניו, באופן שלא יחסר מן הקטורת.

ועבודה זו קרויה לקמן אחת מ"עבודות קשות" שבמקדש, ולזה כיונה הברייתא שהוצרכו ללמדו.

אלא שכפי הנראה דעת הרמב"ם שמה ששנינו כאן שלימדוהו חפינה, הכונה לחפינה ראשונה שהיתה בחוץ. ואף בחפינה זו סוברת

לשכת הגולה, שם היה בור של מים, שחפרוהו עולי הגולה, והגלגל לשאיבת המים מן הבור היה נתון עליו, ומשם היו מספיקים מים לכל העזרה.

לשכת הגזית [שנבנתה מאבני גזית גדולות], שם היה מקום מושב הסנהדרין של ישראל.

והיתה יושבת שם ודנה את הכהנים, מי כשר לעבודה ומי פסול.

וכל מי שנמצא בו פסול היה לובש שחורים ומתעטף בשחורים, ויצא משם והלך לו.

ומי שלא נמצא בו פסול, היה לובש לבנים ומתעטף לבנים, ונכנס ומשמש עם אחיו הכהנים.

הרי שהיתה לשכה לכהן גדול בצפון העזרה.

והיתה גם לשכה אחת לכהן הגדול בדרום העזרה.

דתנן: **שבעה שערים היו בחומת העזרה.**

שלשה היו בצד צפון, ושלשה בצד דרום, ושער אחד היה בצד מזרח.

אלו שבדרום הן: **שער הרלקה** [שדרכו היו מכניסין עצים לאש של מזבח, תוס' ישנים], היה הראשון.

שני לו היה **שער הקרבן** [שדרכו היו מביאים את קרבן התמיד, רא"ש מדות].

ושלישי לו היה **שער המים** שדרכו היו מכניסים את המים לנסוך בחג הסוכות.

השער שבמזרח היה **שער נקנור** [על שם

נקנור שהביא דלתות מאלכסנדריה לשער זה, גמרא].

ושתי לשכות היו שם בצד מזרח, אחת היתה בימינו של השער ואחת בשמאלו.

האחת היתה לשכת פנחס המלכש שהיה ממונה על בגדי הכהונה, ואחת — לשכת עושי חביתין שהיו עושין בה את מנחת החביתין, שהיה הכהן הגדול מקריב בכל יום, מחציתה בבוקר ומחציתה בערב.

שלושת השערים שבצפון הן:

הראשון היה **שער הניצוץ**, וכבנין אכסדרה היה שהיו שני עמודים בנויין משני צידיו. ועלייה היתה בנויה לו על גביו, הנקראת בית הניצוץ.

ושם היו הכהנים שומרי המקדש שומרים מלמעלה, בעליה.

והלויים שומרי המקדש, היו שומרים מלמטה בפתח השער.

ושער זה היה לו פתח שלפנים ממנו היה ה"חיל", שהוא השטח המוגבה בהר הבית מחוץ לעזרה.

ושני לו היה **שער הקרבן** שהיו מכניסים דרכו את הקרבנות ששחיטתן בצפון.

ושער שלישי לו היה **שער בית המוקד**.

ותניא: **המש טבילות ועשרה קידושין היה טובל הכהן הגדול ומקדש בו ביום — ביום הכפורים**, בכל פעם ששינה בגדיו מבגדי זהב לבגדי לבן וכן להיפך.

וכולן היו נעשים בבית הטבילה שבתוך הקודש, שהוא [על גג] בית הפרוה. שכן נאמר בתורה [ויקרא טז כד]: "ורחץ את בשרו במים במקום קדוש".

חזן מזו — טבילה ראשונה שהיה טובל, כשבא ללבוש בגדי זהב בשחר להתחיל בעבודה — שהיא היתה בחול, מפני שטבילה זו אינה מחובת עבודת יום הכפורים — שעדיין לא התחיל בעבודה, ואין כאן החלפת בגדים.

אלא, שכל הנכנס לעזרה לעבודה, ואפילו בשאר ימות השנה, טעון טבילה.

ומשום כך אינה צריכה שתהיה במקום קדוש.

ועל גבי שער המים שבדרום היתה מקוה זו, ובצד לשכתו של הכהן הגדול היתה.

הרי שהיתה לשכה לכהן גדול גם בצד דרום.

ואמר רב פפא, כי: לא ידענא אי לשכת פרהדרין היא שהיתה בצפון, ולשכת בית אבטינס היתה בדרום. או להיפך, שלשכת בית אבטינס היתה בצפון, ואילו לשכת פרהדרין היא שהיתה בדרום.

ומסתברא לי דלשכת פרהדרין שהיתה משמשת לכהן הגדול לדירתו באותם שבעה ימי פרישתו, בצד דרום הוא, ליד שער המים.

ומפרש רב פפא: מאי טעמא מסתבר לומר כן?

מפני שבאופן זה עולה יפה סדר היום של הכהן הגדול באותם שבעה ימים, וכדלהלן:

בבוקר הוא מקדים וקאי משכים וקם ממתנו, ומיסך את רגליו, ומיד לאחר מכן טביל באותו בית הטבילה שמעל שער המים, שסמוך ללשכתו, ואחר הטבילה אזיל ללשכתו השנייה שהיא בצפון, והיא לשכת בית אבטינס, וגמר שם חפינה כמו שנתפרש לעיל בברייתא, ששם למדוהו דיני חפינה.

ואחר כך אתי לבית המקדש ועביר שם עבודה כולי יומא, כמו ששנינו שהיה עובד במקדש כל אותם הימים כדי להתרגל בעבודה.

ולאחר העבודה, לבהרי פניא [לעת ערב] מדו עליה [מזים עליו] מי חטאת לטהרו מספק טומאת מת, כמו ששנינו בברייתא [ח א].

והדר, אזיל וחוזר והולך ללשכתו שבדרום. ושם טביל פעם שנייה, לדעת רבי עקיבא שהטהור שהזו עליו מי חטאת נטמא. ולכן, כדי שיוכל לעבוד למחרת הוצרך לטבול לאחר ההזאה כדי שיעריב עליו השמש, וכנתבאר לעיל [יד ב].

ובכך הוא מסיים את סדר יומו ונייח [ושוכב] בלשכת פרהדרין שליד בית הטבילה, בלא שיטרח לילך למקום רחוק מבית הטבילה.

ומוכיח רב פפא: דאי אמרת שהיתה לשכת פרהדרין — שהוא דר בה — בצד צפון, ואילו לשכת בית אבטינס — שבה היה לומד דיני חפינה — היתה בדרום, נמצינו מטריחים אותו בחנם.

שהרי בבוקר הוא מקדים וקאי [משכים ועומד ממתנו] ומיסך את רגליו. וכיון

לומד בה חפינה — בהדי הדדי בסמוך לבית הטבילה, ולא תהיה לו טירחה לילך מצד לצד.

אי נמי תסגי ליה בחדא לשכה, הן לדירתו והן ללמוד חפינה, ומוכח מזה שבכוונה תחילה היו גורמים לו שיטרח, ומעתה הגון הוא שתהיה לשכת פרהדרין, שהוא גר בה, בצד צפון, והשניה שלומד בה חפינה בצד דרום.

שנינו במשנה: ואמרו לו הזקנים כשהשביעוהו: אישי כהן גדול אנו שלוחי בית דין ואתה שלוחנו ושליח בית דין.

והוינן בה: לימא תיהוי משנתנו, ששנינו בה שהכהן הגדול נחשב שליח הציבור, תיובתא דרב הונא בריה דרב יהושע.

דאמר רב הונא בריה דרב יהושע לענין מי שהדיר עצמו בהנאה מכהן, שדינו שאסור להכהן לעשות שליחותו של המודר, ומכל מקום מותר לכהן להקריב לו קרבנותיו, ומשום דהני כהני העובדים במקדש אינם מקריבים בשליחותו של בעל הקרבן אלא שלוחי דרחמנא נינהו, שכן נצטוו בתורה להקריב את קרבנותיהם של ישראל.

והוכיח רב הונא בריה דרב יהושע כדבריו, דאי אמרת שהכהנים שלוחי דידן נינהו בעבודתם, וכי מי איכא מידי [האם יתכן יט-ב הדבר] דאנן לא מציינן למעבד שהרי עבודת זר פסולה, ושלוחי דידן מצו עבדי, והלא כלל הוא בהלכות שליחות שאין השליח יכול לעשות מה שאין בכח המשלח לעשות בעצמו.

ומשנינן: מה שאמרו לו "אתה שלוחנו

שעליו לטבול, אזיל מצפון לדרום, וטביל שם, שהרי שם היה שער המים שמעליו בית הטבילה. ונמר שם חפינה בלשכת בית אבטינס, ואתי לבית המקדש ועביד עבודה כולי יומא.

ולאחר העבודה להדי פניא [לעת ערב] מדו עליה.

וכיון שעליו לטבול מספיק טומאת מי חטאת, הדר אזיל [חוזר והולך] לבית הטבילה שבדרום, וטביל שם.

ובעי מהדר ומיזל — ועליו לחזור ולילך ללשכתו שבצד צפון, ומינה.

ומי טרח מטרחינן ליה כולי האי! וכי ראוי להטריחו כל כך.

ודוחה הגמרא את ראיית רב פפא:

אלמה [וכי למה] לא נטריחנו? והרי הגון הוא הדבר דמטרחינן ליה טפי.

וטעם יש בדבר, דאי צדוקי הוא ואינו ירא שמים, ואינו מקבל על עצמו עבודת המקדש כשכרוכה בה טירחה, כדאי הוא לנו להטריחו, כדי שליפרוש מן העבודה. שהרי הצדוקים חשודים הם לשנות בעבודה.

אי נמי — עוד טעם יש להטריחו, כדי שלא תזוז דעתו של הכהן הגדול עליו, להתגאות בכתר כהונה גדולה שלו.

דאי לא תימא הכי שראוי לנו לגרום לו טירחה — נעבדינהו [היה לנו לעשות] לתרוייהו — בין את לשכת פרהדרין, שהוא דר בה, ובין את לשכת בית אבטינס, שהוא